

รายงานสรุปการฝึกอบรม

หลักสูตรการเสริมสร้างคุณลักษณะส่วนบุคคล
และทักษะการทำงานสำหรับข้าราชการผู้มีผลสัมฤทธิ์สูง

พฤศจิกายน - ธันวาคม 2558

ข้าราชการผู้มีผลสัมฤทธิ์สูง (HiPPS) รุ่นที่ 11

กลุ่มที่ 3

1. นางสาววิรัตน์ ส่งสัมพันธ์	สำนักงานประมาณ
2. นายธัชไท กิริติพงศ์ไพบูลย์	สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
3. นางสาวศศิธร ตริ่มรรค	กรมสรรพสามิต
4. นางสาวพรดาว ภัททวงค์	กรมสรรพากร
5. นางสาวสุนิดา สุสันทัด	สำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ
6. นางสาวสุพรรณิการ์ ปักเคธาติ	กรมการข้าว
7. นายชรพล จันทร	สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
8. นางสาวอรรณวรรณ ไทโยธิน	สำนักงานปลัดกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
9. นางสาวกุลวดี คันธโชติ	กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น
10. นายชินภพ ฑูระสุวรรณ	กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน
11. นางสาวสุจิตรา คุ่มโกคา	กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์

รายงานสรุปการฝึกอบรมหลักสูตรการเสริมสร้างคุณลักษณะส่วนบุคคล และทักษะการทำงานสำหรับข้าราชการผู้มีผลสัมฤทธิ์สูง (กลุ่มที่ 3)

บทสรุปผู้บริหาร

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ เนื่องจากมนุษย์เป็นทรัพยากรหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจ การยกระดับสังคมและคุณภาพชีวิต ตลอดจนการอนุรักษ์และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เกิดความยั่งยืนในการพัฒนา โดยการศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญต่อการสร้างและสะสมของทุนมนุษย์ ทั้งนี้ จากการศึกษาดูงาน ณ สาธารณรัฐเกาหลี พบว่า รัฐบาลสาธารณรัฐเกาหลีประสบความสำเร็จในการพัฒนาการศึกษา ซึ่งสามารถเห็นได้จากผลคะแนนสอบ PISA ของสาธารณรัฐเกาหลีมีคะแนนเฉลี่ยด้านการอ่าน คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์สูงเป็นอันดับต้นของโลก รวมทั้งค่าเฉลี่ยของจำนวนปีที่อยู่ในโรงเรียนและจำนวนนักวิจัยต่อประชากรของสาธารณรัฐเกาหลีสูงเป็นอันดับ 1 ของโลก อย่างไรก็ตาม ระบบการศึกษาของสาธารณรัฐเกาหลียังมีประเด็นความท้าทายที่เหมือนและแตกต่างจากกรณีของประเทศไทย อาทิ ปัญหาการลดลงของผู้เรียนสายอาชีพศึกษา จำนวนผู้จบการศึกษาระดับอุดมศึกษาจากสถาบันที่มีการจัดอันดับที่ต่ำกว่าเพิ่มสูงขึ้น รวมทั้งยังมีปัญหาความไม่คุ้มทุนต่อการลงทุนด้านการศึกษา ซึ่งรัฐบาลเกาหลีได้มองเห็นปัญหาที่เกิดขึ้น และพยายามแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยนโยบายของภาครัฐที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่องและจริงจัง บนความร่วมมือของทุกภาคส่วน ทั้งภาคเอกชน ภาควิชาการ และภาคประชาสังคม อาทิ การเพิ่มการสนับสนุนระบบการศึกษาสายอาชีพ ผ่านโครงการรณรงค์ให้มีความก้าวหน้ามีใบปริญญาสำหรับนักเรียนสายอาชีพ (Job-first, Diploma-Later) การเพิ่มครูแนะแนวและให้คำปรึกษาด้านสายอาชีพ การเพิ่มคุณภาพการศึกษาด้วยการเสริมสร้างความเป็นอิสระควบคู่กับความรับผิดชอบ (Accountability) ของโรงเรียน ยกกระดับคุณภาพมหาวิทยาลัยวิจัย และปรับโครงสร้างมหาวิทยาลัย

สำหรับประเทศไทยในปัจจุบันกำลังเผชิญกับปัญหาการขาดแคลนแรงงานฝีมือและความเชี่ยวชาญในสายอาชีพ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของปัญหาอุปสรรคสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของไทยในช่วงที่ผ่านมา สาเหตุสำคัญของปัญหาดังกล่าวเกิดจากการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่ขาดการวางแผนที่ชัดเจน ตลอดจนค่านิยมที่ไม่สนับสนุนการเรียนต่อในสายอาชีพศึกษา นอกจากนี้ ยังพบว่าผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีสายสามัญได้รับค่าจ้างเฉลี่ยสูงกว่าผู้สำเร็จการศึกษาสายอาชีพศึกษาอย่างมีนัยสำคัญ โดยความแตกต่างของระดับรายได้มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอีกด้วย

เพื่อเสริมสร้างผลิตภาพทางการแข่งขันของไทย กลุ่มข้าราชการผู้มีผลสัมฤทธิ์สูงรุ่น 11 กลุ่มที่ 3 เห็นว่า สาธารณรัฐเกาหลีเป็นแบบอย่างที่ดี (Good Practice) ในด้านการพัฒนาระบบการศึกษาสายอาชีพ (Vocational Training) ที่มุ่งสร้างและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้สนองต่อความต้องการของตลาดแรงงานได้อย่างแท้จริง ดังนั้น จึงได้จัดทำข้อเสนอโครงการเพิ่มอัตราการเข้าเรียนและคุณภาพของหลักสูตรอาชีวศึกษา (Increasing enrollment rate and quality of vocational training) ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงาน วัยเด็กและผู้ปกครองสนใจเรียนสายอาชีพเพิ่มขึ้น เพื่อเพิ่มอัตราการเข้าศึกษาต่อในสายอาชีพและยกระดับคุณภาพของระบบการศึกษาสายอาชีพศึกษาของประเทศ ด้วยการจัดให้มีโครงการนำร่องในการฝึกงานกับสถานประกอบการ ระหว่างเรียน อุดหนุนค่าเล่าเรียนและเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาในอัตราพิเศษ รวมถึงการพัฒนาหลักสูตรสายอาชีพให้ได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับในคุณภาพและฝีมือ ซึ่งปัจจัยแห่งความสำเร็จของโครงการ ได้แก่ ความต่อเนื่องของนโยบายและการดำเนินงานที่ชัดเจน ความร่วมมือของทุกภาคส่วน โดยมีวิสัยทัศน์และเป้าประสงค์ร่วมกันที่จะพัฒนากำลังคนของประเทศให้มีคุณภาพ และการมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนสายอาชีพ เพื่อยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนไทยให้มีความสุขได้อย่างยั่งยืน ทั้งนี้ โครงการดังกล่าวจะเป็นจุดเริ่มต้นที่มีความเป็นไปได้ เกิดประโยชน์ทั้งกับผู้เรียนและตลาดแรงงาน รวมถึงมีข้อดีมากกว่าการแก้ไขปัญหาที่ปลายเหตุเพียงอย่างเดียวด้วยการเพิ่มอัตราค่าจ้างสายอาชีพซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อภาคอื่นๆ ตามมาหากไม่ดำเนินการด้วยความรอบคอบ

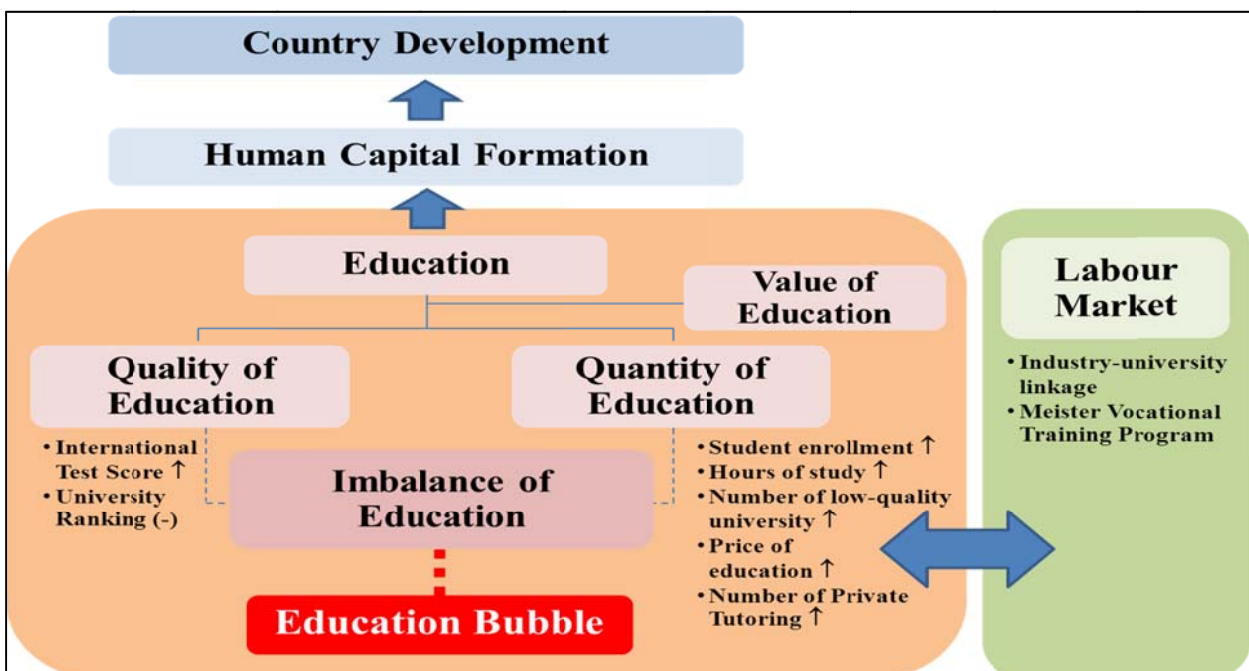
ประสบการณ์จากการดูงานสาธารณรัฐเกาหลี

การฝึกอบรมในหลักสูตรการเสริมสร้างคุณลักษณะส่วนบุคคลและทักษะการทำงานสำหรับข้าราชการผู้มีผลสัมฤทธิ์สูงรุ่นที่ 11 ในช่วงเดือนพฤศจิกายน – ธันวาคม 2558 รวมทั้งการศึกษาดูงาน ณ สาธารณรัฐเกาหลี นั้น สมาชิกกลุ่มได้เรียนรู้ประสบการณ์ต่างๆ ที่สำคัญต่อการนำมาปรับใช้เพื่อพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน ซึ่งเห็นได้ชัดว่า สาธารณรัฐเกาหลีให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะเรื่องระบบการศึกษา ดังจะเห็นได้จากผลคะแนนสอบ PISA ของสาธารณรัฐเกาหลีมีคะแนนเฉลี่ยด้านการอ่าน คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์สูงเป็นอันดับ 2 มากกว่าญี่ปุ่น ฟินแลนด์ และสหรัฐอเมริกา หรือในปี 2553 ค่าเฉลี่ยของจำนวนปีที่อยู่ในโรงเรียนและจำนวนนักวิจัยต่อประชากรของสาธารณรัฐเกาหลีสูงเป็นอันดับ 1 ของโลก

อย่างไรก็ตาม แม้สาธารณรัฐเกาหลีจะประสบความสำเร็จในด้านปริมาณตัวเลขในด้านการศึกษาและการวิจัยที่อยู่ในลำดับต้นๆ ของโลก แต่สาธารณรัฐเกาหลีได้มิได้หลงภูมิใจกับความสำเร็จหรือตัวเลขดังกล่าว และได้ตระหนักถึงปัญหาในเชิงคุณภาพของการศึกษา อาทิ จำนวนมหาวิทยาลัยวิจัยที่อยู่ในอันดับต่ำ คะแนนสอบเข้ามหาวิทยาลัยของนักเรียน (KSAT Scores) มีความแตกต่างกันมาก หรือแม้แต่จำนวนชั่วโมงเรียนและการตีพิเศษส่วนตัวเพิ่มสูงขึ้น

นอกจากนี้ สาธารณรัฐเกาหลียังประสบกับปัญหา “การศึกษาพองสบู่ (Education Bubble)” หรือความไม่คุ้มทุนของการลงทุนด้านการศึกษา กล่าวคือ แม้ว่าการใช้จ่ายเพื่อการลงทุนด้านการศึกษาจะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่การใช้จ่ายดังกล่าวไม่ก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่มีประสิทธิภาพต่อการเพิ่มขึ้นของทรัพยากรมนุษย์ เหตุการณ์ดังกล่าวนี้สามารถสังเกตเห็นได้จากการเพิ่มจำนวนขึ้นของโรงเรียนกวดวิชาเพื่อเข้ามหาวิทยาลัยชื่อดัง และการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของนักเรียนที่เข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยที่มีคุณภาพการศึกษาต่ำ รวมถึงการลดลงของนักเรียนสายอาชีพจากปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นรัฐบาลเกาหลีใต้ได้พยายามหาทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวและมีแนวโน้มที่จะคลี่คลายในอนาคตอันใกล้ ด้วยทุกภาคส่วนได้ร่วมมือกันพัฒนาและยกระดับระบบการศึกษา โดยเฉพาะภาครัฐที่ดำเนินนโยบายด้านการศึกษาอย่างจริงจังและต่อเนื่องมาโดยตลอด

แผนภาพที่ 1 สรุปบทเรียนด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และระบบการศึกษาจากสาธารณรัฐเกาหลี

นอกจากสาธารณรัฐเกาหลีจะให้ความสำคัญกับการศึกษาทั้งในเชิงคุณภาพและปริมาณแล้ว สาธารณรัฐเกาหลียังมีความโดดเด่นและประสบความสำเร็จในประเด็นการพัฒนาระบบการศึกษาสายอาชีพ (Vocational Training) เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงานภายในประเทศ ซึ่งส่งผลให้ระบบเศรษฐกิจของประเทศมีการเติบโต และผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Gross Domestic Product: GDP) เพิ่มสูงขึ้น การพัฒนาระบบการศึกษาสายอาชีพของสาธารณรัฐเกาหลีมีความโดดเด่นด้านการสร้างแรงจูงใจให้เด็กเลือกเรียนสายอาชีพ เช่น การให้ทุนการศึกษา การให้เงินกู้ยืม การสร้างเครือข่ายระหว่างโรงเรียนอาชีวศึกษากับบริษัทขนาดใหญ่ภายในประเทศเพื่อรองรับผู้สำเร็จการศึกษาให้สามารถเข้าทำงานได้ และระบบความก้าวหน้าทางอาชีพ (Career path) สำหรับผู้จบการศึกษาสายอาชีพที่ชัดเจน เป็นต้น (แผนภาพที่ 1)

สถานการณ์ปัจจุบันในประเทศไทย

ปัจจุบันประเทศไทยประสบปัญหาการขาดแคลนแรงงานฝีมือและความเชี่ยวชาญในสายอาชีพ ซึ่งเป็นปัญหาและอุปสรรคสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของไทยในช่วงหลายปีที่ผ่านมา สาเหตุสำคัญของปัญหาดังกล่าวเกิดจากการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศที่ไม่มีการวางแผนที่ชัดเจน ตลอดจนค่านิยมของคนไทยที่ไม่สนับสนุนการเรียนต่อในสายอาชีวศึกษา เนื่องจากมีทัศนคติด้านลบต่อภาพลักษณ์ของสถานศึกษาและผู้เรียนสายอาชีวศึกษา ซึ่งเห็นได้จาก สัดส่วนของผู้เรียนอาชีวศึกษาเทียบกับผู้เรียนสายสามัญ ในปี 2556 เป็นสัดส่วน 33 : 67 เมื่อพิจารณาในด้านความต้องการของตลาดแรงงาน จำแนกตามวุฒิการศึกษาของประเทศไทย ข้อมูลดังกล่าวมีที่มาจากการวิจัยภายใต้โครงการความร่วมมือในภูมิภาคลุ่มน้ำโขงผ่านการศึกษาและการอบรม (Connecting the Mekong through Education and Training: COMET) พบว่า ความต้องการผู้จบการศึกษาสายอาชีวศึกษาร้อยละ 71.4 และต้องการผู้จบสายสามัญเพียงร้อยละ 28.6 เท่านั้น (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 สัดส่วนความต้องการของตลาดแรงงาน จำแนกตามประเภทของวุฒิบัตรการศึกษา ปี 2556

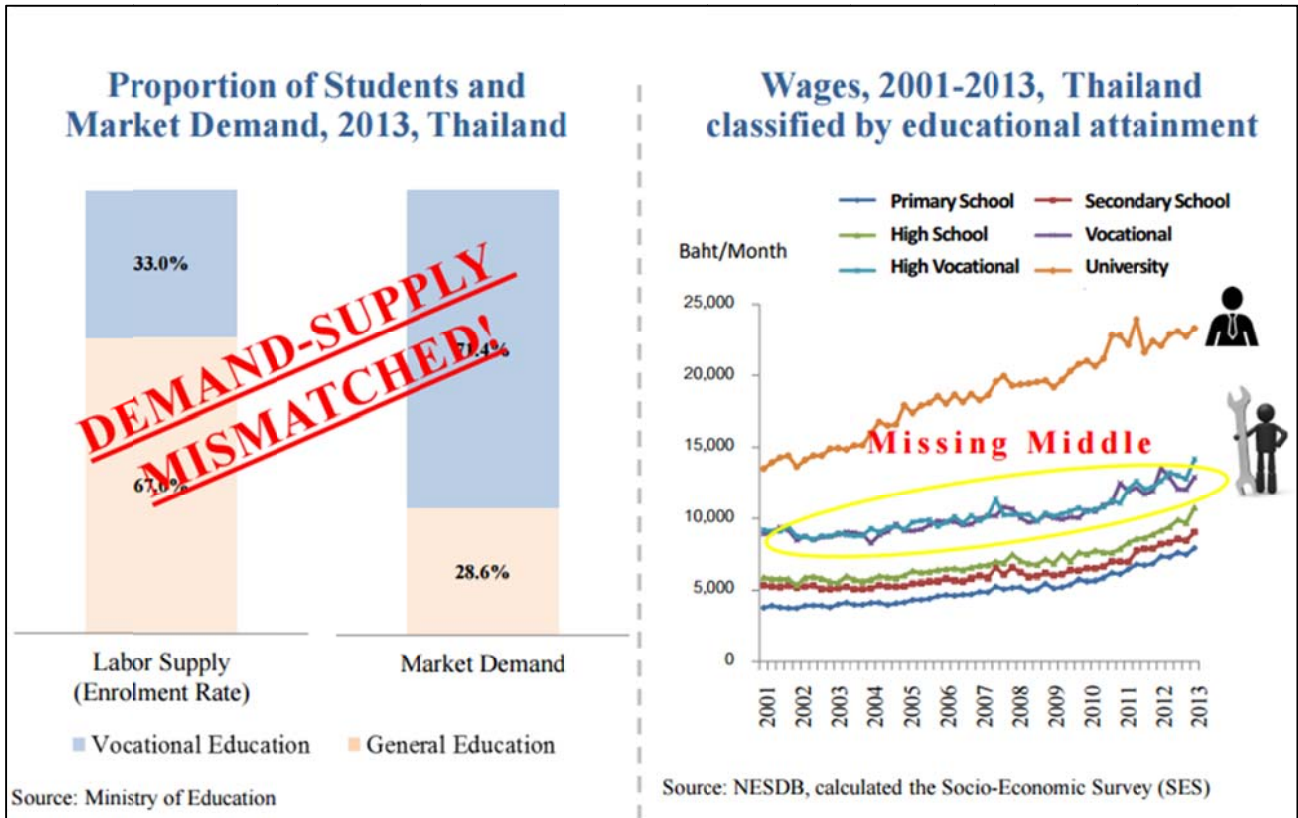
วุฒิการศึกษา	ร้อยละ
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ	57.1
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ หรือสูงกว่า	14.3
ปริญญาตรี	28.6
รวม	100

ที่มา : สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล www.ms.jpsr.mahidol.ac.th

จากข้อมูลทั้งด้านอุปสงค์และอุปทานของแรงงานของไทย จำแนกตามประเภทของวุฒิบัตรการศึกษา พบว่าประเทศไทยประสบปัญหาความไม่สอดคล้องของคุณสมบัติของแรงงานกับความต้องการของสถานประกอบการ (แผนภาพที่ 2) และประเทศไทยกำลังขาดแคลนบุคลากรที่มีความสามารถเฉพาะทาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งช่างเทคนิคและช่างฝีมือชั้นสูง ซึ่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพและขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

เมื่อพิจารณาค่าจ้างเฉลี่ยของผู้สำเร็จการศึกษาในประเทศไทย (แผนภาพที่ 2) พบว่าผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีสายสามัญได้รับค่าจ้างเฉลี่ยสูงกว่าผู้สำเร็จการศึกษาสายอาชีวศึกษา (ทั้งในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ หรือ ปวช. และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง หรือ ปวส.) อย่างมีนัยสำคัญ โดยความแตกต่างของระดับรายได้มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น สะท้อนให้เห็นถึงความเหลื่อมล้ำที่เกิดขึ้นจากระดับรายได้ที่แตกต่างกัน ซึ่งอาจเป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่จูงใจให้คนเลือกอยู่ในระบบการศึกษาสายสามัญมากกว่าจะอยู่ในระบบการศึกษาสายอาชีพ อันก่อให้เกิดความขาดแคลนในกำลังแรงงานสายอาชีพในตลาดแรงงานไทย

แผนภาพที่ 2 ความไม่สมดุลระหว่างระบบการศึกษาสายอาชีวศึกษาและสายสามัญในประเทศไทย

สำนักวิจัยและพัฒนาการอาชีวศึกษา (2558)¹ ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนต่อสายสามัญและสายอาชีวศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในภาพรวมทั้งประเทศ พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนต่อในสายอาชีวศึกษา ประกอบด้วย การประชาสัมพันธ์ของสถานศึกษา ชื่อเสียงของสถานศึกษา การสนับสนุนของผู้ปกครอง พฤติกรรมการเรียนของผู้เรียน และการจัดการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของประกาศิต สุวรรณ และภิเชก (2556)² ที่พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อสายสามัญหรือสายอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย ได้แก่ บุคลิกภาพ ค่านิยมในการศึกษาต่อ การสนับสนุนจากครอบครัว อิทธิพลจากรุ่นพี่ อิทธิพลจากเพื่อน และสถานศึกษา ทั้งนี้ ผู้ศึกษาต่อได้ให้ความสำคัญด้านสถานศึกษามากกว่าด้านอื่น

นอกจากนั้น ข้อมูลจากสำนักงบประมาณ สำหรับงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 ระบุถึงงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรในส่วนของกระทรวงศึกษาธิการทั้งหมด ถูกจัดสรรให้แก่สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเพียงร้อยละ 4 เท่านั้น หรือประมาณ 22,424 ล้านบาท ซึ่งเป็นสัดส่วนงบประมาณด้านการศึกษาที่ค่อนข้างน้อยเมื่อเทียบกับรายจ่ายภาครัฐด้านการศึกษาประเภทอื่น

ดังนั้น จึงเห็นว่าควรนำแนวปฏิบัติที่ประสบความสำเร็จของสาธารณรัฐเกาหลีเกี่ยวกับการพัฒนาระบบการศึกษาสายอาชีวศึกษา มาปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย โดยพิจารณาศึกษาในประเด็น “การสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนอาชีวศึกษาและบริษัทเอกชนในการพัฒนาระบบการศึกษาสายอาชีพ (Successful collaboration between vocational schools and the private sector)” เพื่อเพิ่มอัตราการเข้าศึกษาต่อในสายอาชีพและยกระดับคุณภาพของระบบการศึกษาสายอาชีวศึกษาของประเทศไทย

¹ สำนักวิจัยและพัฒนาการอาชีวศึกษา (2558). การตัดสินใจเลือกศึกษาต่อสายอาชีพในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. http://ver.vec.go.th/Portals/11/download/Filedownload/summary_1.pdf เข้าถึงเมื่อ 17 ธันวาคม 2558.

² ประกาศิต วาดเขียน สุวรรณ โชติสุกานต์ และ ภิเชก จันทรเอี่ยม (2556). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกศึกษาสายสามัญหรือสายอาชีพ. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ปีที่ 7 ฉบับที่ 1 มกราคม - เมษายน 2556. หน้า 89 - 98.

โครงการการเพิ่มอัตราการเข้าเรียนหลักสูตรอาชีวศึกษา Increasing enrollment rate of vocational training

1. ความจำเป็นของการดำเนินการโครงการ

- 1.1 เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพของแรงงานในภาคอุตสาหกรรมและบริการ และลดความไม่สมดุลระหว่างอุปสงค์และอุปทานของตลาดแรงงานของผู้จบการศึกษาระหว่างสายอาชีวศึกษาและสายสามัญในประเทศไทย
- 1.2 เพื่อพัฒนาคุณภาพและศักยภาพของผู้จบการศึกษาสายอาชีวศึกษาให้มีความรู้ความสามารถตรงตามความต้องการของภาคเอกชน
- 1.3 เพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายของภาครัฐในการฝึกอบรมและพัฒนาในสายอาชีพ โดยเสนอให้ภาคเอกชนร่วมรับผิดชอบค่าใช้จ่าย เนื่องจากภาคเอกชนมีทรัพยากรทั้งด้านเงินทุน เครื่องมือ และบุคลากรที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพในการฝึกอาชีพ

2. เป้าหมาย

- 2.1 เพิ่มสัดส่วนการเลือกเรียนหลักสูตรอาชีวศึกษา
- 2.2 เพิ่มอัตราการได้งานทำของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรอาชีวศึกษา
- 2.3 เพิ่มจำนวนความร่วมมือระหว่างโรงเรียนอาชีวศึกษาและบริษัทเอกชนในการพัฒนาระบบการศึกษาสายอาชีพ

3. ตัวชี้วัด

- 3.1 สัดส่วนการเลือกเรียนระหว่างหลักสูตรอาชีวศึกษาและสายสามัญ
- 3.2 อัตราการได้งานทำของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรอาชีวศึกษา
- 3.3 จำนวนความร่วมมือระหว่างโรงเรียนอาชีวศึกษาและบริษัทเอกชนในการพัฒนาระบบการศึกษาสายอาชีพ

4. วิธีดำเนินการ

แนวทางในการเพิ่มสัดส่วนการเลือกเรียนในสายอาชีวศึกษา มีวิธีดำเนินการดังนี้

4.1 พัฒนาคุณภาพและหลักสูตรการเรียนการสอนในสายอาชีวศึกษา โดย

- 4.1.1 เชิญผู้มีความรู้ความสามารถทั้งผู้บริหารระดับสูงและช่างฝีมือผู้เชี่ยวชาญของบริษัทเอกชนชั้นนำที่เกษียณอายุมาเป็นวิทยากรรับเชิญหรือบรรยายให้ห้องเรียน เพื่อให้นักเรียนมีโอกาสสอบถามและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเปิดมุมมองใหม่ในการทำงานจากวิทยากร
- 4.1.2 ให้บริษัทเอกชนหรือผู้ประกอบการโรงงานเข้าร่วมร่างหลักสูตรการเรียนการสอนอาชีววะ และร่วมอบรมพัฒนาฝีมืออาจารย์อาชีววะอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาศักยภาพและความสามารถในการสอนของอาจารย์ และสามารถผลิตผู้สำเร็จการศึกษาอาชีววะที่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน

- 4.1.3 เปิดโอกาสให้โรงเรียนอาชีวะมีความเป็นอิสระในการบริหารงาน ทั้งการคัดเลือกบุคคลจากภายนอกที่มีความรู้หรือมีประสบการณ์หรือเคยเป็นผู้บริหารของบริษัทเอกชนชั้นนำที่เกษียณอายุแล้ว เข้าร่วมเป็นผู้บริหารสถานอาชีวศึกษา
- 4.1.4 สนับสนุนให้มีการฝึกงานในสถานประกอบการระหว่างเรียน เพื่อเสริมสร้างทักษะการทำงานจากสถานที่จริง โดยให้รัฐบาลจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือกับบริษัทเอกชนขนาดใหญ่ภายในประเทศ
- 4.1.5 เพิ่มศักยภาพของการให้คำปรึกษาด้านสายอาชีพของครูแนะแนว เพื่อให้นักเรียนอาชีวะมีการเตรียมความพร้อมทั้งด้านทักษะฝีมือ ทักษะคิด และการเข้าสังคมก่อนการเริ่มทำงานในอุตสาหกรรมหรือบริษัทที่ต้องการทำงาน
- 4.1.6 เสริมสร้างความรับผิดชอบ (Accountability) ของโรงเรียนอาชีวะ ผ่านการเปิดเผยข้อมูลของโรงเรียน ทั้งในด้านผลสัมฤทธิ์ของการศึกษา อัตราการมีงานทำของผู้จบการศึกษาจากโรงเรียนอาชีวศึกษา รวมทั้งให้นักเรียน ผู้ปกครองและเพื่อนร่วมงานสามารถประเมินประสิทธิภาพในการสอนได้
- 4.2 **เพิ่มแรงจูงใจและสิทธิประโยชน์ของการเข้าศึกษาต่อในระดับอาชีวศึกษาของนักเรียนและผู้ปกครอง โดย**
- 4.2.1 สร้างระบบ Talent Worker สำหรับนักเรียนอาชีวะ โดยสอบคัดเลือกนักเรียนอาชีวะที่มีความรู้ความสามารถและทักษะทั้งด้านฝีมือและภาษา เข้าร่วมระบบนี้ นักเรียนอาชีวะที่เข้าร่วมโครงการจะได้รับทุนศึกษาและฝึกอบรมทั้งในประเทศและต่างประเทศ และเมื่อจบโครงการแล้ว สามารถเข้าทำงานในบริษัทชั้นนำของไทยและของโลก
- 4.2.2 อุดหนุนค่าเล่าเรียนบางส่วน และการให้เงินกู้ยืมเพื่อการศึกษาด้วยดอกเบี้ยอัตราพิเศษ และทุนการศึกษา เพื่อให้นักเรียนที่มาจากครอบครัวรายได้ระดับต่ำสามารถเข้าศึกษาต่อในโรงเรียนอาชีวะได้
- 4.2.3 ริเริ่มโครงการรณรงค์ให้มีงานทำก่อนมีใบปริญญาสำหรับนักเรียนสายอาชีพ (Job-first, Diploma-Later) เพื่อให้นักเรียนอาชีวะมีรายได้ระหว่างเรียนและได้รับประสบการณ์ในการทำงานพร้อมกัน และสามารถนำความรู้และทักษะจากการปฏิบัติงานจริงมาใช้เทียบเคียงความรู้สำหรับการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาได้
- 4.2.4 ในระยะยาว อัตราค่าจ้างของแรงงานที่สำเร็จการศึกษาจากระบบอาชีวศึกษาจะเพิ่มขึ้น โดยสอดคล้องกับผลิตภาพการผลิตของแรงงานที่สูงขึ้น เนื่องจากการยกระดับคุณภาพของหลักสูตรการเรียนในสายอาชีวศึกษาให้สูงขึ้นและสามารถผลิตผู้จบการศึกษาที่มีทักษะความสามารถตรงตามความต้องการของผู้ประกอบการเอกชน รวมถึงรัฐบาลจะมีการดูแลให้มีการจ่ายค่าจ้างที่เหมาะสม เช่น การจ่ายค่าจ้างตามประสบการณ์ ความชำนาญ และระดับทักษะฝีมือ เป็นต้น
- 4.3 **ส่งเสริมให้บริษัทเอกชนเข้าร่วมโครงการ** โดยให้การสนับสนุนด้านภาษีกับบริษัทที่ให้ความร่วมมือเข้าร่วมโครงการ โดยการลดหย่อนภาษีรายได้นิติบุคคล นอกจากนี้ ยังเป็นการเปิดโอกาสให้บริษัททำโครงการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานเพื่อสังคม (Corporate Social Responsibility: CSR) อีกด้วย

ทั้งนี้ ในระยะเริ่มต้น เห็นควรเร่งสร้างความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษากับบริษัทเอกชนขนาดใหญ่ภายในประเทศ เพื่อเพิ่มอัตราการเลือกเรียนสายอาชีวศึกษาของผู้สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ 6 ขั้นตอน ดังที่แสดงในตารางที่ 2

แผนปฏิบัติการ (Action Plan) ของโครงการเพิ่มอัตราการเข้าเรียนหลักสูตรอาชีวศึกษาสามารถแบ่งออกเป็น 2 ช่วง คือ แผนการดำเนินการระยะสั้นและระยะยาว สำหรับแผนการดำเนินงานระยะสั้นนั้น เริ่มจากการทบทวนสภาพปัญหา สถานการณ์ปัจจุบันของตลาดแรงงานและหลักสูตรการเรียนการสอนของโรงเรียนอาชีวศึกษา โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลและสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของระบบอาชีวศึกษา ตั้งแต่ ผู้ที่ตัดสินใจเข้าศึกษาโรงเรียนอาชีวศึกษา ทั้งนักเรียนอาชีวศึกษาและผู้ปกครอง ผู้ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการให้บริการศึกษา คือ อาจารย์และผู้บริหารในโรงเรียนอาชีวศึกษา รวมถึงผู้ใช้ประโยชน์จากผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษา คือบริษัทเอกชนและผู้ประกอบการธุรกิจ เพื่อให้ได้ข้อมูลรอบด้านสำหรับการกำหนดแนวทางการดำเนินงานของโครงการเพิ่มอัตราการเข้าเรียนหลักสูตรอาชีวศึกษาต่อไป จากนั้นเป็นการให้แรงจูงใจกับบริษัทเอกชนเพื่อให้เข้าร่วมโครงการ ด้วยการสร้างความตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ของโครงการที่บริษัทจะได้รับ เช่น โอกาสในการคัดเลือกบุคคลที่มีทักษะความสามารถตรงตามที่ต้องการ การให้การสนับสนุนด้านภาษีกับบริษัทที่ให้ความร่วมมือเข้าร่วมโครงการด้วยการลดหย่อนภาษีรายได้นิติบุคคล ในระยะเริ่มต้นของโครงการนี้จะเริ่มนำร่องกับบริษัทเอกชนชั้นนำก่อนที่จะขยายโครงการไปยังบริษัทอื่นต่อไป ขั้นตอนต่อไป คือ รัฐบาลจัดทำการลงนามความร่วมมือกับบริษัทเอกชน และดำเนินโครงการนำร่องตามวิธีการดำเนินการที่ได้กำหนดไว้

สำหรับแผนการดำเนินการระยะยาว จะเริ่มจากการติดตามและประเมินผลโครงการนำร่องในบริษัทชั้นนำ เพื่อสรุปความสำเร็จของโครงการ ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนาโครงการให้ดีขึ้น ก่อนที่จะเริ่มขยายการดำเนินโครงการไปยังโรงเรียนอาชีวศึกษาและบริษัทเอกชนทั่วประเทศต่อไป

ตารางที่ 2 แผนปฏิบัติการ (Action Plan) โครงการเพิ่มอัตราการเข้าเรียนหลักสูตรอาชีวศึกษา

กิจกรรม	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	ทรัพยากร	ความท้าทาย
แผนการดำเนินการระยะสั้น			
1. ทบทวนสภาพปัญหา สถานการณ์ปัจจุบันของ ตลาดแรงงานและ หลักสูตรการเรียนการ สอนของโรงเรียน อาชีวศึกษา	- กระทรวงแรงงาน - กระทรวงศึกษาธิการ - กระทรวงอุตสาหกรรม - บริษัทเอกชน	- งบประมาณแผ่นดิน - งบประมาณของ บริษัทเอกชน - เครื่องมือ/เครื่องจักร - บุคลากรทางการ ศึกษา	- ความหลากหลายของ หลักสูตรการเรียนการ สอนของโรงเรียน อาชีวศึกษาแต่ละแห่ง
2. ให้แรงจูงใจกับ บริษัทเอกชนเพื่อให้เข้า ร่วมโครงการ โดยสร้าง ความตระหนักถึง ประโยชน์ของโครงการ การสนับสนุนด้านภาษี กับบริษัทที่ให้ความ ร่วมมือเข้าร่วมโครงการ	- กระทรวงแรงงาน - กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการคลัง - กรมประชาสัมพันธ์		- รัฐบาลต้องมีสิ่งจูงใจที่ บริษัทเอกชนต้องการ
3. รัฐบาลจัดทำการลงนาม ความร่วมมือกับ บริษัทเอกชน	- กระทรวงแรงงาน - สำนักงาน คณะกรรมการการ อาชีวศึกษา - บริษัทเอกชน		- จำนวนบริษัทเอกชนที่เข้า ร่วมโครงการ
4. ดำเนินการโครงการนำ ร่อง	- โรงเรียนอาชีวศึกษา - บริษัทเอกชน		- ความต่อเนื่องของ นโยบาย - ความสอดคล้องของความ ต้องการแรงงานภาค อุตสาหกรรมกับหลักสูตร ภายใต้โครงการนำร่อง
แผนการดำเนินการระยะยาว			
5. ติดตามและประเมินผล โครงการนำร่อง	- กระทรวงแรงงาน - กระทรวงศึกษาธิการ	- งบประมาณแผ่นดิน - งบประมาณแผ่นดิน	
6. เริ่มดำเนินการโครงการ ทั่วประเทศ	- กระทรวงแรงงาน - บริษัทเอกชน - สำนักงาน คณะกรรมการการ อาชีวศึกษา	- งบประมาณของ บริษัทเอกชน - เครื่องมือ/เครื่องจักร - บุคลากรทางการ ศึกษา	- ต้องดูผลการดำเนินงาน ของ 5. ก่อนเริ่ม ดำเนินการจริง

5. ประโยชน์ที่ผู้เกี่ยวข้องจะได้รับ

การดำเนินโครงการเพิ่มอัตราการเข้าเรียนหลักสูตรอาชีวศึกษานั้น จะก่อให้เกิดประโยชน์กับทุกภาคส่วน ตั้งแต่ในระดับประเทศที่ได้รับผลกระทบเชิงบวกต่อการที่ตลาดแรงงานมีกำลังคนสายอาชีพที่มีคุณภาพเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นไปตามความต้องการของตลาด ทำให้ผลิตภาพการผลิต (Total Factor Productivity : TFP) ของประเทศเพิ่มขึ้น ส่งผลให้เกิดการเพิ่มขึ้นในผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) และการยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ นอกจากนี้ ยังเป็นการลดอัตราการว่างงานจากการที่ลดสัดส่วนผู้เรียนในสายสามัญซึ่งมีอุปทานแรงงานล้นตลาด รวมทั้งการเพิ่มขึ้นของกำลังคนสายอาชีพยังเป็นการดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศด้วย สำหรับรัฐบาลจะได้รับประโยชน์จากการเพิ่มขึ้นของรายได้จากการจัดเก็บภาษีทั้งในส่วนของนิติบุคคลและบุคคลธรรมดา รวมถึงยังเป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีจากนโยบายรัฐบาลที่สามารถพัฒนาระบบการศึกษาได้สำเร็จอีกด้วย

ในขณะที่บริษัทเอกชนจะได้รับประโยชน์จากการที่ผลิตภาพแรงงาน (Labour Productivity) เพิ่มขึ้น และการผลิตกำลังคนเป็นไปตามความต้องการของตลาดและผู้ประกอบการซึ่งเป็นผู้ใช้ประโยชน์จากกำลังแรงงาน นอกจากนี้ ยังเป็นการลดค่าใช้จ่ายในการสรรหาบุคลากรในการทำงานในบริษัทเอกชน และเป็นการลดอัตราการลาออกจากการหรืออัตราการเปลี่ยนงาน (Turnover Rate) ของลูกจ้างภาคเอกชนด้วย

สำหรับโรงเรียนอาชีวศึกษานั้น จะได้รับประโยชน์จากการที่อัตราการเข้าเรียนเพิ่มขึ้น ซึ่งสืบเนื่องมาจากภาพลักษณ์ของการศึกษาสายอาชีพที่ดีขึ้น รวมทั้งยังเป็นการยกระดับมาตรฐานการศึกษาและดึงดูดนักเรียนจากต่างชาติอีกทางหนึ่งด้วย สำหรับนักเรียนจะได้รับประโยชน์จากการได้รับการพัฒนาทักษะให้ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน ทำให้มีโอกาสในการได้รับการจ้างงานสูงขึ้น และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ดังสรุปไว้ในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากโครงการเพิ่มอัตราการเข้าเรียนหลักสูตรอาชีวศึกษา

ประเทศไทย	รัฐบาล	บริษัทเอกชน	โรงเรียนอาชีวศึกษา	นักเรียน
- เศรษฐกิจขยายตัว (GDP เพิ่มขึ้น)	- รายได้ของประเทศ ผ่าน	- ผลิตภาพแรงงานเพิ่มขึ้น	- อัตราการเข้าเรียนในสายอาชีพเพิ่มขึ้น	- การพัฒนาทักษะที่ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน
- ระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศเพิ่มขึ้น	- การจัดเก็บภาษีเพิ่มขึ้น	- การผลิตแรงงานตรงกับความต้องการของภาคเอกชนมากขึ้น	- ภาพลักษณ์ของโรงเรียนอาชีวศึกษาดีขึ้น	- โอกาสในการได้รับการจ้างงานที่สูงขึ้น
- ผลิตภาพการผลิต (TFP) เพิ่มขึ้น		- ค่าใช้จ่ายในการสรรหาบุคลากรลดลง	- มาตรฐานการศึกษาสายอาชีพดีขึ้น	- คุณภาพชีวิตดีขึ้น
- อัตราการว่างงานลดลง		- อัตราการลาออก/ย้ายเปลี่ยนงาน (Turnover Rate) ลดลง	- สามารถดึงดูดนักเรียนจากต่างชาติได้	
- การลงทุนจากต่างประเทศเพิ่มขึ้น				

6. ความท้าทายและความเสี่ยงในการดำเนินโครงการ

- 6.1 ความต่อเนื่องของนโยบายหลักของประเทศในการสนับสนุนและส่งเสริมการเรียนอาชีวศึกษา
  - 6.2 บริษัทเอกชนต้องให้ความร่วมมือในการดำเนินโครงการอย่างจริงจัง ทั้งในด้านความยินดีที่ให้นักเรียนสายอาชีพเข้าฝึกงานในสถานประกอบการ การเข้าร่วมร่างและปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนให้ทันสมัย และยกระดับคุณภาพในการเรียนการสอน
  - 6.3 การเปลี่ยนทัศนคติ และค่านิยมของผู้ปกครอง เกี่ยวกับการเลือกเรียนระดับอาชีวศึกษา
  - 6.4 ผู้เรียนจำเป็นต้องมีการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอให้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน
-